

Kolozsvár, 1942. szeptember 7.-----

Hiv.szám: S 483/1942.-----Kedves Leventém! Köszönöm, hogy szives voltál megküldeni az egyetemi szociális tanfolyamok ügyének részletes szabályozásáról szóló rendelet előadói tervezetét. Ezt annál is inkább megköszönöm, mert a rendeletnek van néhány olyan szakasza amelynek tartalmáról az előzetes megbeszélések és értekezletek során szó sem volt és amely ha változatlanul maradna- megítélésem szerint- tudományegyetemünkben lehetne abban a helyzetben, hogy a tanfolyamot vállalja. Ezért tisztelettel megkérlek légy szives fejtegetéseimet Magad is elolvasni, kiváltképpen a két első pontot, amely lényegbe vágó és olyan természetű, hogy ennek eldöntésétől jórésztben függ az, hogy megvalósul e egyetemünkön a tanfolyam vagy sem. -----

-----1./ ad 9 §./7/ bekezdés és 17 §. A legnagyobb sajnálatomra semmiképpen sem járulhatunk hozzá, hogy a m.kir. belügyminiszter megbizottai útján magát a tanfolyamot ellenőrizze. A tanfolyam előadóinak jórésze egyetemi tanár. Az egyik alkotmányos szabadságjogból, a tanszabadság elvéből következik, hogy a professzorok szaktárgyukat tetszés szerint legjobb meggyőződésük szerint tanítják. A professzorok tanításának módját és anyagát senki^{sem}/ellenőrizheti és senki sem írhatja elő. Nem jutott eszébe kultuszminiszternek, hogy a professzorok tanítását akár maga ellenőrizni törekedjék vagy ilyen ellenőrzési jogot magának vindikálva azt megbizottai útján gyakorolja. Ahogyan a kultuszminisztert nem illeti meg a professzorok tanításának ellenőrzési joga még kevésbé vindikálhatná magának ezt a jogot a m.kir. belügyminiszter.- A tervezetnek vonatkozó két szakasza tehát alkotmányos jogba ütközik és erős meggyőződésem, hogy ennek ismeretében az alkotmányos szellemet és jogokat a legmesszebbmenően tisztelő és védő belügyminiszter ur nem ragaszkodik olyan intézkedéshez, amelynek szelleme és lényege a tanszabadság alkotmányos jogát sérti.-----

-----Készséggel hozzájárulunk egy olyan intézkedéshez, hogy a belügyminiszter megbizottai útján ellenőrizze a Tanfolyami

Intézet ügyviteli munkáját, a pénzkézelést, a rendelettervezetben elgondolt vezetését, tehát az Intézet adminisztratív rendjét. Javasolom tehát a felhívott szakaszoknak ilyen értelmű módosítását, mert előre kijelentem, hogy ha bármelyikünk előadásán a m.kir. belügyminiszter megbízottja megjelenik, anélkül, hogy erre az előadásra az előadó professzor előzetesen meghívna, az ilyen magatartást a tanszabadság elvébe ütközőnek lennének kénytelen minősíteni és az előadást mindaddig félbe kellene szakítani amíg a sérelem fennáll. Természetesen barátilag mindig szívesen látjuk a belügyminiszter urnak megbízottait, de nem járulhatunk hozzá, hogy a mindenkori belügyminiszternek bármelyik beosztottja bármikor, jogszabály rendelkezése alapján professzorokat szellemi munkájukban ellenőrizzen. Ha egy ilyen tervet előzetes értekezletek során bárki felvetett volna, már akkor ismeretessé vált volna az egyetemi álláspont.-----

-----2./ ad III.§., III.pont. és 5 §. utolsó bekezdés.

Egy 30 napos tanfolyamnak "egyetemi szociális tanfolyam" tagozataként való megszervezéséről az előkészítés során sohasem esett szó. Teljesen elhibázottnak tartjuk egyetemen ilyen gyorsforraló kurzus rendezését. Az ilyen vállalkozászerű gyorsírást és gépirást tanító cégeknek való de nem egyetemeknek. Aki 30 napon át erőltetett menetben átfut egy ilyen szociális képzés anyagán, azon bizony az anyag is gyorsan átfut és a rosszul megemésztett ismeret a fejből egy félév alatt elpárolog. Az ilyen tanfolyamra azok iratkoznának be akik " az egyetemi szociális tanfolyam" végzésének a látszatát kívánnák kelteni és teljes jogalappal, mert a tervezet szerint ez a gyorsforraló kurzus is egyetemi szociális tanfolyamnak minősül. Ez a lehetetlen kurzus versenyt támasztana a I.szaktagozati tanfolyammal, mert akik egyetemi tanfolyam végzésével akarnának tetszelegni 30 nap alatt a III.társadalmi tagozati tanfolyamot elvégezhetnék. Az ilyen link eljárásoknak ne adjunk jogalapot, egy magáraadó egyetem ilyennek rendezését nem vállalhatja, de megítélésem szerint a közigazgatás komolyságába is ütköznék jogszabállyal ilyen gyorsforraló kurzusok létének a megalapozása.-----

-----3./ ad cim. A rendelet címét túl hosszúnak tartom.

-----4./ ad 3 §. II. félévben tervezett tantárgyakhoz.

Az óraszámnak változatlan hagyásával a "politiká"-t két részre javaslom osztani és pedig közigazgatásban 3 óra és nemzetiségi politika 2 óra. Az utóbbit a szorvány magyarság telephelyein végzendő szociális munkára való képzéshez és általában a szociális kérdés teljességének a megértéséhez nélkülözhetetlennek tartom. Amikor külön beszéltem a tanfolyamról a belügyminiszter ural ezt ő helyesnek tartotta és az értekezleten is elfogadta a nemzetiségi politikát mint tantárgyat. Aránytalannak tartom, hogy 4. pont a/ alpontját két órával dotáljuk amikor az ennek anyagát lényegesen meghaladó c/ és d/ tantárgyakat egyenkint csak 1 órával. Tisztelettel kérem ennek az aránytalanságnak megszüntetését.

-----A III. félév előadásaival kapcsolatban:

Ad 1. pont n/ alpontnál társadalomszervezést kérem kihagyni, mert ez jellegzetesen az általános társadalompolitikának a lelényegéhez tartozik és ezért a II. félév 4-ik pontjával kapcsolatban adatnék elő.-----

-----Ad 4. pont innen mellőzném a népművelést, mert ennek elmélete és gyakorlata mint általában a felnőttek neveléséé teljesen elválk az iskolai oktatás és szervezés kérdésétől. A népművelést csak azokban az országokban oldották meg helyesen ahol azt társadalompolitikai feladatnak tekintették és az iskolaügytől függetlenül kezelték. A népművelést a társadalompolitika keretében adom elő.-----

-----Ad 7. pont. Az előzetes értekezlet során megállapodtunk abban, hogy kereskedelmi üzemtanról beszélünk és nem kereskedelmi ismeretekről. Az "ismeretek" szónak stipulációja közgazdasági karunkon igen kényes nehézségeket okozna mert más professzor tanítja a kereskedelmi üzemtant és ismét más a kereskedelmi ismereteket.-----

-----Ad B/ szemináriumok 5 pont. Ez csak szövetkezeti gyakorlat legyen. Ezzel kapcsolatban tisztelettel megjegyzem, hogy valamelyik, hogy valamelyik félévben legalább heti 2 órán át szövetkezeti politikát és üzemtant kellene tanítanunk mert a szövetkezeti ügynek és szervezeti formának kiemelkedő a jelentősége a családvédelem keretében.-----

-----Ad 5.§. Tantárgyak.

-----Ad 1. pont. A felére kell csökkenteni és a felszabaduló 18 órából 12 órát a mulhatatlanul szükséges nemzetiségi politikára kérem fordítani. A fennmaradó 6 órát máshól megtakarítandó 6 órával együtt a szövetkezeti politikára és üzemtanra kérem fordítani, hogy ezt legalább 12 órán keresztül hallgassák a II. tagozat hallgatói. Ezt a másik 6 órát a kereskedelmi ismeretek-től kérem elvonni.-----

-----Ad 6. pont. A I. tagozattal kapcsolattal javasolt arányosítást kiváltképpen a munkásvédelem javára kérem végrehajtani.--

-----Ad 14. pont. Kereskedelmi ismeretek helyett itt is kereskedelmi üzemtant kérek.-----

-----6./Ad 5 §. A korábban kifejtettek-ből következik, hogy nagy súlyt helyezünk az 5.§ teljes törlésére.-----

-----7./Ad 10.§. /2/ bekezdés. Az egyetemi elvekkel összeférhetetlen, hogy a tanfolyamra rendkívüli egyetemi hallgatóként való felvételt az érdekelt ne a kar dékánjától illetőleg a kartól választott tanfolyami vezetőtől kérjen. A tanfolyamra való felvételnek különben az egész tervezetszabályozását célszerűnek és a közigazgatás racionalizálására irányuló törekvésekbe ütközőknek tartom. Nem látom az értelmét annak, hogy miért döntsön minden hallgató felvétele ügyében a belügyminiszter. Célszerűtlen, felesleges közigazgatási munkát okoz ezért irracionális, hogy minden egyes hallgató felvételének a kérvényét a tanfolyam vezetője a belügyminiszterhez terjessze fel. Ez a centralizálás a legtipikusabb példája lenne annak amit a belügyminiszter ur minden költségvetési beszédében megbélyegezni szokott. Célszerűtlennek tartom továbbá, hogy kettős beiratás legyen, mint ahogyan ezt a 10.§. tervezi, nevezetesen a tanfolyamra való felvétel és /4/ bekezdés szerint egyetemi rendkívüli hallgatóvá való felvétel. Miért két helyen foglalkozni a hallgatóval, miért két helyen iktatni, és nyilvántartani. Miért két helyen befizetésekkel kapcsolatos műveleteket végrehajtani ? Mi az értelme ennek a mesterséges munkaszaporításnak ? Sokkal helyesebb előírni azt, hogy a felvételt a kar foganosítja a felvétellel kapcsolatos ügyviteli munkát a dékáni hivatal, a pénzügyi teendőket pedig a quaestura végezze. A hallgatóknak felvétele abban az esetben ha különben is egyetemi hallgatók, a tanfolyamra történik, akik nem egyetemi hallgatók azok pedig a tanfolyamra felvett sui generis rendkívüli egyetemi hallgatóknak minősülnek. Erre az egyetlen ügyviteli vágányra futta-

tott tanfolyami igazgatást és pénzügyeket épen úgy meg lehet valósítani ahogyan ezt a tervezet kívánja.-----

-----8/Ad 11.§./9/ bekezdés. A tandíjak összegének a fele az egyetemet, fele pedig a kart illesse. Az egyetemet illetőleg vele kapcsolatban az államkincstárt azért mert fűtési és világítási költségek merülnek fel a tanfolyammal kapcsolatban, a kart pedig azért mert - az én elgondolásom szerint - a felvétellel kapcsolatos teendőket a dékáni hivatal kell hogy elvégezze.---

-----9/Ad 13.§. /4/ bekezdés.

Ad 4. pont. A politikát itten szintén kettéválasztani javasolom és pedig közigazgatástanra és nemzetiségi politikára.---

----- Ad gyakorlati vizsga 3. pont. Ezt átalakítanám Falu-politika, különös tekintettel a szövetkezeti politikára vizsgatárgyra.-----

-----10./Ad 13.§. /15/ és /16/ bekezdés. Kérem azt is szabályozni, hogy az első javítóvizsgán való bukás esetében van e javító pótvizsgának helye vagy ebben az esetben meg kell e ismételnie az egész vizsgát. Továbbá, kérem azt is szabályozni, hogy ha a vizsgát valaki megismétli és ennek során csak egyetlen tárgyból bukik, tehát e javítóvizsgát. A mostani rendelkezéseket ugyanis részben fogyatékosnak, részben túlszigorunak tartom, részben azért mert nem szabályozza a javítóvizsgán való bukás után követendő eljárást, részben túlszigorunak mert nem ad lehetőséget a vizsga másodszori megismétlésére akkor sem, ha a jelelt az ismétlővizsgán csak egyetlen tárgyból bukott és az összes többi tárgyból jó, esetleg jeles tanulmányi eredményt mutat fel.-----

-----Bár hozzám intézett leveled augusztus 25-én kelt, leveled és a hozzácsatolt rendelettervezetet csak szeptember 5-én érkezett hozzám és így még ennél is részletesebben nem dolgozhattam ki észrevételeimet. A tervezet mindenesetre nagy elmélyedésre valló nagy munka eredménye és meggyőződésem, hogy feltétlenül kívánatos módosítások és kiegészítések végrehajtása után, célszerűen rendezni a szóban levő tanfolyamok ügyét és ennek révén az annyira halaszthatatlan magyar szociális fejlődésnek üdvös tényezőjévé válik. De nem mulaszthatom el bezárólag is felhívni nagybecsű figyelmedet arra, hogy amennyiben, kiváltképpen az első két pontban tisztelettel előadott agályaim nem találának meghallgatásra, nem lennék abban a helyzetben, hogy egyetemen, ta-

tanácsa előtt nevemmel fedezzem a szociális tanfolyam ügyét.
-----E hó derekán Pesten leszek és szeretnék Téged felkeres-
ni sok minden tisztázására, megbeszélésre és tapasztalataink
kicserélése végett.-----

Szeretetteljes tisztelettel köszönt, igaz hived és barátod:

-----Dr. Kovrig Béla s.k.-----

Méltóságos Dr. Kádár L. Levente Urnak, m.kir.államtitkár,
az Orsz. Szociális Felügyelőség Vezetője, Budapest.-----